

socialmedicinsk tidskrift

Sjuttionde årgången häfte nr 9-10 1993

Redaktion:

Claes-Göran Westrin, redaktör och ansvarig utgivare
Ann Appelgren, redaktionssekreterare
Elisabeth Natt och Dag, expedition

Redaktionsutskott

Erik Allander, professor i socialmedicin, Huddinge
Ulf Andersson, socialdirektör, Stockholm
Per Bjurulf, professor i socialmedicin, Linköping
Arne Borg, direktör Äldrecentrum, Stockholm
Lars-Olov Bygren, professor i socialmedicin, Umeå
Jan Ekholm, professor i medicinsk rehabilitering, Stockholm
Axel Fugl-Meyer, professor i medicinsk rehabilitering, Umeå
Axel Gisslén, kommunalråd, Örebro
Gunnar Grimby, professor i medicinsk rehabilitering, Göteborg
Sven-Olof Isacson, professor i socialmedicin, Lund
Lars-Göran Jansson, socialchef, Stenungsund
Ionie Oskarson, socialchef, Mölndal
Bengt Scherstén, professor i allmänmedicin, Lund
Jonny Schön, socialchef, Falun
Sune Sunesson, professor i socialt arbete, Lund
Leif Svanström, professor i socialmedicin, Stockholm
Gösta Tibblin, professor i allmänmedicin, Uppsala

Barn som far illa

Detta nummer av Socialmedicinsk tidskrift behandlar ett stort och diffust avgränsat problemområde, nämligen barn som far illa. Vi har velat fånga in några av de viktigaste aspekterna på komplexet utan anspråk på fullständighet. Våra två huvudlinjer har varit identifiering - diagnostik - behandling samt lagstiftning - handläggning - praxis.

Barn i fokus-projektet, ett regeringsuppdrag med syfte att höja kompetensnivån inom området, presenteras av projektledaren Barbro Hindberg. Därefter följer ett par artiklar med tonvikt på diagnostik och tidig intervention: Gunilla Sydsjös och Berndt Kjesslers studie av möjligheter till identifiering av psykosociala riskgraviditeter samt Margareta Berg Brodén och Bim Riddersporres undersökning av interaktionell diagnostik och effekter av samspelsbehandling (mor-barn). Viveka Sundelin Wahlstens bidrag fokuserar diagnostik och behandlingsmöjligheter ur ett särskilt perspektiv: riskfaktorer och skyddande faktorer samt barnets "överlevnadsstrategi" i svåra livssituationer.

Inga-Britt Stibner fäster uppmärksamheten på ett tämligen okänt men icke desto mindre allvarligt problem inom barn som far illa-sfären: Münchhausensyndromet by proxy, dvs av föräldrarna påstådda eller framkallade sjukdomar och symtom hos barn. Frank Lindblad riktar läsarens blick mot

brister hos samhällsorgan och ansvariga handläggare. I artikeln systematiseras tänkbara mekanismer bakom den blindhet som ofta kan uppträda inom vården när barn far illa.

I Kari Killéns artikel ges konstruktiva uppslag till hur man inom den ordinarie hälsovården kan arbeta sekundärförebyggande med brister i föräldra-barnrelationen. Vi får en beskrivning av vilket slags insatser som visat sig framgångsrika och vilka som förfelat sitt syfte. Elisabet Hagelin och Monica Östberg presenterar en ny verksamhet - "special-BVC" - som riktar sig till föräldrar med små barn där de vanliga insatserna på BVC behöver förstärkas och kompletteras. Verksamheten är ett exempel på hur barnfamiljer i en sårbar situation kan få tidig hjälp att komma ur onda cirklar.

Aspekter på vården behandlas även i Gunvor Anderssons artikel om socialtjänsten och de utsatta barnen. Författaren pekar på att barnens behov lätt blir förbisedda i det sociala arbetet. Föräldrarnas problem dominerar den bild som ligger till grund för socialtjänstens insatser.

Socialtjänsten berörs också i Britt Perssons bidrag om svensk barnavårdslagstiftning i ett historiskt perspektiv. Artikeln mynnar ut i förslag till lagändringar som på ett bättre sätt skulle tillvarata barnets intresse.

Den sista artikeln har vi skrivit själva. Vi har här försökt applicera en etisk argumentationsmodell på frågorna om anmälan och omhändertagande av barn som far illa.

Vi hoppas att detta temanummer skall intressera en bred läsekrets och kunna ge varje läsare åtminstone någon ny kunskap. Det vore också värdefullt om numret kunde bidra till en fortsatt engagerad och konstruktiv debatt i detta ämne som dessvärre aldrig kommer att förlora sin aktualitet.

Vi vill tacka Barn i fokus-projektet och Allmänna Barnhuset, som har givit temanumret generöst ekonomiskt stöd.

Dagmar Lagerberg Claes Sundelin

Gästredaktörer för detta temanummer är Dagmar Lagerberg, fil dr och docent i samhällsmedicinsk forskning om barn och Claes Sundelin, docent i socialpediatrik och överläkare för barnhälsovården i Uppsala län. Båda är verksamma vid barnhälsovårdens centrala enhet, Akademiska barnsjukhuset, Uppsala.